

Informácie pre médiá

10.04.2019. Kriváň

Programu spolupráce Interreg V-A Slovenská republika-Maďarsko

Interreg V-A Slovakia-Hungary Cooperation Programme

SKHU/1601/1.1/175

Palócs – Hont – Podpolanie: Rozvoj turisticky prístupných tematických trás so zameraním na spoločné kultúrne dedičstvo

Palócsland – Hont – Podpolanie: visitor-friendly development of common cultural heritage thematic routes

Partneri v projekte:

- Palócs Út Kulturális Turisztikai Klaszter Egyesület (Hlavný partner projektu - HU)
- Vanyarc Községi Önkormányzat (HU)
- Hagyományos Értékek Megőrzéséért Alapítvány (HU)
- Slovenské národné múzeum (SK)
- Komunikačné centrum Detva, n.o. (SK)
- Obec Hrušov (SK)

Obdobie realizácie: 2018.01.01. – 2019.12.31.

Celková získaná podpora pre projekt: 1.470.497,63 EUR

Súhrn projektu:

V maďarsko- slovenskej pohraničnej oblasti podajú spoločný projekt: Združenie Palócsút Turisztikai Klaszter, Podpolanie- DC Detva, Hagyományos Értékek Megőrzéséért Alapítvány, Slovenské národné múzeum, ďalej obce Hrušov a Vanyarc- Venarec. Naším spoločným cieľom je zlepšovať využívanie už existujúcich a nových turistických atrakcií, kultúrnych tradícií a prírodných hodnôt. Ďalším našim spoločným plánom je rozvíjanie a pripojenie tematických ciest, vytvorenie turistického balíčka pre rodiny s deťmi a vytvorenie k tomu potrebného organizačného systému. Naše ciele chceme realizovať v projekte s názvom „Palócsföld - Hont - Podpolanie - Hagyományörző Tematikus Út”- „Palócs- Hont- Podpolanie- Tradičná tematická cesta”.

Cieľové skupiny:

- 1.) turisti, najmä návštevníci zo susedných krajín;
- 2.) obyvatelia oblasti.

Stanovené ciele- s ohľadom na zvýšenie atraktívnosti oblasti a na zvýšenie počtu návštevníkov o 10%:

- Investície s novými funkciami;
- Prieskum hodnôt, na základe ktorého;
- Vytvorenie kultúrno-tradičnej tematickej cesty

Tieto vylepšenia vytvoria aj nové zložky: - Workshopy, putovné výstavy, vytvorenie aplikácií schopných umožňujúcich naplánovanie tematických chodníkov pre pešiu turistiku, cykloturistiku a automobilovej verzie, vytvorenie programových balíčkov na rozvoj a spájanie kultúrnych a prírodných hodnôt. Oblasť sa obohatí novou stálou expozíciou, plánujeme organizovať 10 veľkých akcií/udalostí, vybudujeme 15 tradičných ihrísk, vytvoríme možnosť vypožičiavaniu bicyklov v dedinách, kde ešte chýbajú rodinné programy a atrakcie pre turistov. Našou spoločnou úlohou je sprístupniť pre trh už existujúci potenciál, vytvorenie nových ponúk a balíka ponúk. Ďalej plánujeme: spájanie udalostí, spoločné marketingové aktivity, vytvorenie nového spoločného dizajnu, online

marketing, cestopisný film, vedecký výskum, vytvorenie informačných bodov, publikácie a výmenu vedomostí pri dopĺňaní projektu.

Palóc Út Kulturális Turisztikai Klaszter Egyesület

3100 Salgótarján, Rákóczi út 29. fszt. 5.

Celkový rozpočet projektového partnera: 365.531,40 EUR

Z toho zdroje ERDF: 310.701,69 EUR

Východiská, predstavenie združenia:

Združenie Palóc Út („Cesta Palócov“) vzniklo prijatím jeho stanov zakladajúcimi členmi na prvom valnom zhromaždení dňa 11. marca 2005. Združenie sa v zmysle rozhodnutia valného zhromaždenia zo dňa 26. mája 2010 pretransformovalo do združenia Klaszter Egyesület.

Najdôležitejším cieľom združenia Klaszter Egyesület je podpora vzniku turistického produktu „Cesta Palócov“, ďalej zabezpečenie jeho efektívneho fungovania a ďalšieho rozvoja, vrátane určenia jej cieľov a podpory ich splnenia.

Naše doterajšie činnosti a výsledky dosiahnuté v záujme našich domácich i zahraničných členov:

- V období od 1.9.2009 do 31.8.2011 – projekt HUSK/0801/1.3.1/0071 s názvom *Komplexný užívateľsky prístupný rozvoj „Cesty Palócov“ – spoločnej tematickej trasy*, v rámci ktorého sme vytvorili a prevádzkovali galérie palóckych tradícií vhodných na prezentáciu tradičnej kultúry Palócov (na 9 lokalitách palócka galéria, na 20 lokalitách výstavná vitrína palóckej kultúry). Príprava spoločnej publikácie a spoločnej interaktívnej webovej stránky, tzv. „mapy hodnôt“. *Získaná podpora: 820.677,86 EUR*
- Prevádzka e-predaja a marketingu na webovej stránke www.palocut.hu obnovenej za podpory projektu ÉMOP-2008-2.3.1-F. *Získaná podpora: 18.305.109,- Ft*
- V období od 1. júna 2001 do 30. septembra 2012 – Podpora medzinárodných vzťahov vytvorených v rámci projektu „Tematická sieť tematických ciest“ s kódom 515463-EFC-1-2011-1-HU-EFC-NTT. *Rozpočet projektu: 37.246.556,- Ft*

Aktivity a výstupy projektu:

K splneniu programového cieľa priority Príroda a kultúra – Zvýšeniu atraktivity pohraničného regiónu a zvýšeniu počtu návštevníkov – vieme prispieť dosiahnutím nasledujúcich konkrétnych čiastkových cieľov:

Rok 2018 - aktivity realizované v prvom roku implementácie projektu:

Rozvoj a spájanie nových a existujúcich atrakcií prezentujúcich kultúrne tradície regiónu (napr. „tematické cesty kultúrnych tradícií“), vytvorenie udržateľného rodinného balíka služieb v cestovnom ruchu. Pripravili sme **20 nových ponúk tematických ciest a 34 ponúk programových balíkov na Ceste Palócov.**

Zástupcovia organizácie Palóc Út sa zúčastnili na **11 podujatiach** v ľudovom kroji. Kládli sme najväčší dôraz na podujatia, ktoré boli zamerané na propagáciu našej organizácie, projektu a na popularizáciu palóckej kultúry. Na podujatiach, uskutočnených v regióne a v obciach propagujeme akcie a programy partnerského regiónu. Cieľom je vzbudenie záujmu o cezhraničnú spoluprácu a zvýšenie počtu návštevníkov regiónu.

Prezentovateľnosť nášho spoločného dedičstva a jeho pôžitkovú hodnotu by sme chceli podporiť aj vytvorením nových výstavných plôch, s priradením nových funkcionalít k nim. Plánujeme vytvoriť 15 ľudových ihrísk u členov organizácie Palóc Út. Už sa nám podarilo vybrať **15 miest inštalácie detských ihrísk** (Vanyarc, Kozárd, Noszvaj, Parád, Recsk, Varsány, Herencsény, Terény, Pásztó, Kazár, Felsőtárkány, Szécsény, Sirok, Nagykeresztúr, Szilaspogony). Jedna časť záhradného nábytku je už hotová. Z detských hier je už zaobstaraných 13 bicyklov, 5 prevažovacích hojdačiek, 12 gymnastických stien, 13 kolkov, 12 váh. Mimo to plánujeme ešte zaobstarať ďalšie hry, ako sú napr. chodúle, švihadlo, guľky sa valia dopredu, drevené puzzle atď..

Chceli by sme oživiť naše zachované, resp. znovu objavené hodnoty, obnoviť tradičné oblečenia, a z tohto dôvodu sme **obstarali 15 dobových šiat s čipkou**.

Prezentovateľnosť našich hodnôt chceme podporiť aj obstaraním softvérov s technológiami 21. storočia. Dali sme vyhotoviť **online program na výrobu čipky**, program sa priebežne dokončuje. Program bude vhodný na ukážku jednoduchých čipkových vzorov. Týmto chceme vzbudiť záujem o čipkárstvo.

Naše spoločné hodnoty máme záujem prezentovať popri tradičných marketingových činnosti aj online nástrojmi. Vytvoríme spoločnú marketingovú stratégiu zapojením odborníkov cestovného ruchu z nášho regiónu.

- **Mobilná aplikácia GUIDE@HAND** je vhodná na to, aby nám umožnila digitálny turistický sprievod. Grafické používateľské rozhranie je už hotové, uploadovanie materiálu s príslušným obsahom začína od júla. Plánujeme vytvoriť aspoň 20 turistických trás.
- Zástupcovia organizácie Palóc Út sa zúčastnili na **4 turistických výstavách** (na výstavách v meste Budapešť, Debrecen, Miskolc a Kecskemét).
- Ešte prebieha vypracovanie **cestopisného filmu zo „zeme Palócov“**, ale o organizácii Palóc Út je už hotový **3D imidžový film**. Film bol premietaný na turistických výstavách. 3D image film je dostupný aj na webovej stránke <http://palocut.hu/hu/magikus%20palocfold>
- Organizácia dostala nové logo a vizáž (hlavičkový papier, plány roll-upu, vizitky atď.).
- Dali sme vyrobiť 1300 ks promočných materiálov (taška, dáždňik, fľaša, nákupná taška atď.), ktoré sú všetky opatrené novým logom "Palóc Út".
- Taktiež sú už hotové usmernenia k miestnej ochrannej známke, logo, kvalifikačný a kontrolný list. Bola urobená registrácia do systému, v júli sa začne konanie o ochrannej známke.
- Na webovej stránke organizácie Palóc út www.palocut.hu priebežne nahrávame informácie o projekte, informácie sú dostupné v troch jazykoch (HU-SK-ENG).
- Zrealizovali sme prvú spoločnú otváraciu tlačovú konferenciu a 4 workshop pracovné stretnutia s projektovými partnermi.

Rok 2019 – plánovaná realizácia aktivít pre rok 2019:

- Zástupcovia organizácie Palóc Út sa budú zúčastňovať na 10 ďalších podujatiach, namiesto 10 plánovaných podujatí sa zúčastníme minimálne na 21.
- Mobilnú aplikáciu začneme naplňať obsahovým materiálom od júla. Priebežnú aktualizáciu a údržbu aplikácie budeme zabezpečovať.
- Palóc Út sa zúčastní ešte na jednej ďalšej turistickej výstave v Detve.
- Umiestníme a inštalujeme 15 detských ihrísk / detských izieb do vybraných osídlení.
- Dokončíme online program na výrobu čipky
- Publikácie:
  - o Mapa peších túr v náklade 5.000 ks
  - o Vydanie leporela v náklade 10.000 ks, na propagovanie tematických ciest
  - o Vydanie spoločnej publikácie v náklade 10.000 ks, o členoch a partneroch organizácie Palóc Út (v maďarskom, v anglickom a v slovenskom jazyku).
- V záujme propagácie a zvýšenia „predajnosti“ nášho regiónu zorganizujeme spoločnú **študijnú cestu** pre novinárov.
- V poslednej fáze projektu ešte zorganizujeme záverečnú tlačovú konferenciu a akciu pre verejnosť.

Kontakty:

Bózvári József predseda, palocorszag@chello.hu

Encsi Renáta projektový manažerka, palocut@palocut.hu

Vanyarc Községi Önkormányzat

2688 Vanyarc, Veres Pálné út 54.

Celkový rozpočet projektového partnera: 289.310,54 EUR

Z toho zdroje ERDF: 245.913,95 EUR

Prezentácia:

Obecná samospráva Veňarec – ako partner projektu s tromi turistickými investíciami sa zúčastňuje v cezhraničnom súbehu.

Veňarec sa nachádza na južnej časti Novohradskej župy, je slovenskou národnostnou dedinou a je aj zakladajúcim členom kultúrneho spolku: Palóc Út.

Z väčších obecných podujatí vyniká Haluškový festival (súťaž vo varení strapačiek), ktorý vychádza z tradície, rozširuje folklór a náročné remeselnícke výrobky regiónu. V tomto roku festival bude organizovaný 8-eho septembra už pätnásťkrát. V tomto roku festival bude organizovaný 14-eho septembra už šestnásťkrát.

So súčasným projektom sa uskutoční tá vedomá a dávna snaha, ktorá chce nahradiť nedostatky v turistike obce – a tak napr. okrem festivalu sa vytvorí permanentá možnosť prijatia hostí, zabezpečenia vhodných programov alebo aj ponúkajú „programových balíkov“ pre návštevníkov po celý rok.

Aktivity a výstupy projektu:

1.) CELKOVÉ OBNOVENIE BUDOVY, KTORÁ BY DALA MIESTO PRE MÚZEUM POTKOVANÝCH VAJÍČOK A PRE VEREJNÚ REMESLNÍCKU DIELŇU – VYTVORENIE NA DVORE IHRISKO PRE ĽUDOVÉ HRY

Budovu stavali v rokoch 1930. Sú na ňom charakteristické znaky ľudovej architektúry. Plánujeme úplné vonkajšie a vnútorné obnovenie budovy. Pri zachovaní ľudového charakteru by sme chceli vytvoriť pomerne moderné podmienky predstavenia podkovaných vajíčok a zamestnaní remeselníckej dielne. S vybudovaním dvora sa umožňujú vonkajšie zamestnania a menšie podujatia.

2.) VNÚTORNÉ OBNOVENIE KÚRIE DESSEWFFYOVCOV

V budove po poštátnení fungovala základná škola, a od 1985 rokov sa tu umiestnila obecná a školská knižnica. Teraz knižnica sa presťahovala do kultúrneho domu a kúria ostala prázdnu. Chceli by sme dať novú funkciu tejto historickej budove – doniesť sem stále aj putovné výstavy, organizovať osobitné hodiny, predstavenia pre žiakov a záujemcov. Návštevníci budú mať možnosť vidieť ukážky hodnôt slovenskej, a palócskej kultúry nášho regiónu.

3.) Obnovenie prírodného javiska a jeho okolia

Nad javisko by sme chceli robiť otvorenú konštrukciu strechy, ktorá by slúžila aj účastníkom aj hostí. Okolo javiska vytvoríme obkladanie nový kamenný priestor. Pri javisku už máme pekné ihrisko a ešte by sme chceli stavať nové trhovisko – ale to z iných zdrojov.

Tá celá úprava spolu by zabezpečila náročnejšie možnosti privítania hostí, návštevníkov.

Kontakty:

Hrncsjár Mihályné starosta, vanyarc@vanyarc.hu

Nedeliczki Teréz projektový manažerka, vanyarckonyvtar@gmail.com

---

Hagyományos Értékek Megőrzéséért Alapítvány

3245 Recsk, Kossuth út 118.

Celkový rozpočet projektového partnera: 126.981,20 EUR

Z toho zdroje ERDF: 107.934,02 EUR

Východiská, predstavenie organizácie:

Nadácia za zachovanie tradičných hodnôt (Hagyományos Értékek Megőrzéséért Alapítvány) založená v roku 2001 si vytýčila za svoje najdôležitejšie ciele ochranu, obnovu a rozvoj architektonického dedičstva a zachovaných nástrojov, organizáciu tvorivých dielní ľudových remesiel a kultúrno-turistických programov, prenos vedomostí z tradičných palóckych remesiel, organizáciu odborných programov, výstav a konferencií.

Výstavné centrá Hevesi Radics Kúria Kiállítóhely (v osobnom vlastníctve) a palócka galéria Recski Tájház Palóc Galéria a združením prevádzkované domy ľudových remesiel v obciach Mátraderecske a Bodony poskytujú vhodné odborné zázemie pre realizáciu našich úloh. Naša nadácia získala aplikovateľné poznatky a prax počas doterajších projektov a práve preto sa domnievame, že by sme tieto vedeli zúžitkovať v spoločnej práci.

Bohatstvo „zeme Palócov“ v materiálnych a duševných hodnotách nielen hlásame, ale v spolupráci s „majstrami ľudových umení“ a ľudových remeselníkov sa každodenne usilujeme o to, aby naše tradičné hodnoty spoznali návštevníci v čo najširšom okruhu a sami sa stali znalcami, resp. majstrami vedomostí nahromadených počas desaťročí, formujúcich našu budúcnosť a identitu.

Aktivity a výstupy projektu:

- V roku 2018 sme dokončili vybudovanie „Palóckej stodoly“ a plot okolo budovy v záhrade Népművészeti Ház Mátraderecske. Postavená drevená budova má rozlohu 5x8 m a škridlovú strechu.
- Po postavení a po slávnostnom otvorení Palóckej stodoly v obci Mátraderecske sme ju dali do užívania, následne sme pokračovali rekonštrukciami tvorivej dielne, ktorá je pri regionálnom múzeu v obci Recsk (adresa budovy: 3375 Recsk, Kossuth út 118.). Investícia vo veľkom rozsahu rozširuje priestory pre letné dielne a tábory (o viac ako 40 metrov štvorcových). Plánujeme vybudovať aj altánok o rozlohe 20 metrov štvorcových, ktorý bude slúžiť predovšetkým ako miesto činu pre pre letné tábory. Rekonštrukciu dvora a garáže okolo Letnej dielne v obci Recsk sme už dokončili. Po rekonštrukciách plánujeme uskutočniť obstarávanie príslušných zariadení a kancelársko vybavenia.

Naše investície budú mať veľký význam najmä pre miestnych palócov okolia Heves. Nové priestory budú pre nich poskytovať ďalšie možnosti na prezentáciu historickej architektúry, materiálneho a kultúrneho dedičstva, rozšírili sme tak miesto činu, slúžiace na zachovanie ich posolstva. Novovytvorené investície neposkytujú len priestor na organizáciu odborných dielní, ale naše snahy spočívajú v tom, aby sme zatraktívili remeselnícke činnosti, prebiehajúce v odborných dielnach.

Naša organizácia bude pokračovať v mimoškolských vzdelávacích aktivitách pre deti najmä v budúcej „Palóckej stodole“ v obci Mátraderecske a v zrenovovanom vzdelávacom centre pri regionálnom múzeu v obci

Recsk. Do tejto práce sa zapoja aj členovia tradičných ľudovomeleckých súborov, resp. spolkov (Csillagvirág Népművészeti Egyesület, Hevesi Népművészeti és Házipari Szövetkezet). Plánujeme zorganizovať odborné krúžky a tábory pre deti a dospelých v tkaní, vyšívaní a umeleckej výrobe bábik. Naše plánované úlohy z najväčšej časti už počas roka 2018 splníme a tým dúfame, že v roku 2019 dokážeme poskytnúť priestory nášmu vzdelávaciemu programu pod záštitou projektu Csoóri Sándor.

Kontakty:

Báder Miklósné predseda správnej rady, heveshsz@t-online.hu

Slovenské národné múzeum

81036 Bratislava, Vajanského nábr. 2.

Celkový rozpočet projektového partnera: 320.127,65 EUR

Ebből ERDF forrás: 272.108,50 EUR

Východiská, predstavenie organizácie:

SNM – Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku je súčasťou Slovenského národného múzea s celoštátnou pôsobnosťou. Zakladací dokument dostalo múzeum dňa 1-ho júla 2002.

Od 1-ho januára 2003 k múzeu boli priradené dve kultúrne pamätne miesta, a to Kaštieľ Imre Madácha v Dolnej Strehovej a Pamätný dom Kálmána Mikszátha v Sklabinej. Celková rekonštrukcia Kaštieľa Imre Madácha v Dolnej Strehovej prebiehala v rokoch 2010 až 2013 v rámci spoločného slovensko-maďarského projektu s názvom: „Spoločné dedičstvo: Madách“. Maďarský partner obnovil k nemu patriace Literárne múzeum Madácha v obci Csesztve.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky vyznamenalo v roku 2014 rekonštrukciu kaštieľa s diplomom a odborný časopis „Pamiatky a múzeá“ odovzdal cenu „Obnova roka“ a získali sme aj prvý krát vypísané ocenenie „Cenu publika“.

Následne sme pokračovali v aktivitách v oblasti ochrany pamiatkového fondu prostredníctvom prípravy rekonštrukčných prác parku kaštieľa.

Aktivity a výstupy projektu:

Obnovenie parku Kaštieľa Imre Madácha v Dolnej Strehovej.

Koncept navrhuje nový program pre park, ktorý je podporovaný architektonickými zásahmi a vytvorením nových funkcií.

Park je rozdelený na dve úplne oddelené časti budovami základnej školy, ktoré sú spojené parkovou cestou. Parková časť zámku slúži ako priestor pre príchod návštevníkov s reprezentatívnou a informačnou funkciou. Cesta ku kaštieľu je obnovená z bazaltových kociek. Priestor okolo kaštieľa premeníme na príjemnú, oddychovú zónu.

Park za základnou školou zostáva vo forme prirodzene vysadenej kompozície. Z hľadiska funkčnosti bola táto časť rozdelená na 3 zóny. Odporúčame rekreačné a kultúrne zóny medzi základnou školou a potokom, najmä pre návštevníkov a miestne deti.

Odporúčame vytvorenie zóny kultúrno-spoločenskej zóny za potokom. Je plánované vybudovanie amfiteátra, ktorého súčasťou bude pódium a k tomu patriaci malý záhradný domček.

Rekreačná a športová zóna znamená chodník, ktorý je založený na existujúcej parkovej dlažbe, doplnený novým chodníkom za domom, cez ktorý sa návštevníci dostanú do severnej časti parku s krásnym výhľadom na Pamätník Madácha a na celý obnovený park.

Pamätník Madácha

Hrobka sa nachádza v parku kaštieľa. Socha "Ádám" je dielom Alojza Rigeleho, Prešporského sochára. Pamätník bol postavený v roku 1936 a je súčasťou hrobky spisovateľa. Socha bola obnovená v roku 2013, ako súčasť nášho projektu. Práca a obnova pokračuje obnovou zvyšku pamätníka, základov a krypty. Tiež obnovíme chodník, ktorý vedie k pamätníku. Okolo pamätníka vytvoríme širší priestor.

Kontakty:

Jarábik Gabriella riaditeľ, gabriela.jarabik@SNM.sk

Komunikačné centrum Detva, n.o.

96212 Detva, Námestie mieru 31.

Celkový rozpočet projektového partnera: 347.007,60 EUR

Z toho zdroje ERDF: 294.956,46 EUR

Komunikačné Centrum Detva, n.o. (KC Detva, n.o.)

Komunikačné Centrum Detva, n.o. je nezisková organizácia, ktorá svoju činnosť realizuje od roku 2003 so zameraním na: informačné služby, podporu regionálneho rozvoja, ochrana a zachovanie duchovných a kultúrnych hodnôt, vzdelávacie aktivity.

Spoločný projekt Palócland – Hont – Podpoľanie, je pokračovaním aktivít organizácie.

Ciele projektu :

- uchovávanie hodnôt kultúrneho dedičstva svojrázneho regiónu Podpoľanie
- zatraktívnenie ponuky cestovného ruchu o prvky kultúrneho dedičstva, kultúrne tradície, zaujímavosti, atrakcie, ktoré budú súčasťou tematickej trasy „Kultúrna cesta“

Rok 2018 - aktivity realizované v prvom roku implementácie projektu

V roku 2018 organizácia KC Detva, n.o. realizovala činnosti, ktoré prispievajú k zvyšovaniu kultúrneho povedomia a zachovaniu hodnôt kultúrneho dedičstva v Podpoľaní. Výstupy realizovaných činností:

Boli vypracované dva odborné dokumenty, ktoré popisujú a fotograficky dokumentujú významné oblasti kultúrneho dedičstva regiónu Podpoľanie:

- „**Vývoj tradičného odevu Podpoľania a jeho premeny od konca 19. storočia do prvej polovice 20. Storočia**“ - dokumentuje v danom čase období svojrázny tradičný odev Podpoľania používaný na rôzne príležitosti.
- „**Sakrálné pamiatky, stavby a prvky ľudovej architektúry Podpoľania**“ – dokument, ktorý je výsledkom výskumu a realizovaných zameraní existujúcich objektov ľudových stavieb v teréne. Dokument, ktorý podáva súhrnný prehľad o historickom vývoji známych aj menej známych významných sakrálnych objektov Podpoľania.

Bolo zhotovených 20 replík tradičného ľudového odevu Podpoľania, ktoré boli vyrobené s dôrazom na zachovanie pôvodných vzorov, materiálov, výrobných postupov – teda ručne. Zhotovené odevy reprezentujú odevy na rôzne príležitosti – svadobný, sviatočný, smútočný, pracovný, detský,... a podobne, v období od konca 19. storočia.

boli zhotovené 3 objekty prenosných replík ľudovej architektúry – Gazdovský dom, Stajňa s humnom a Drevenička so slamenou strechou. Objekty budú slúžiť na prezentáciu tradičnej ľudovej architektúry širokej verejnosti. Táto aktivita je prínosom najmä preto, že v súčasnosti pôvodné stavby ľudovej architektúry veľmi rýchlo zanikajú. Prvýkrát budú predstavené verejnosti počas Folklorných slávností pod Poľanou v Detve 2019, v rámci Slovensko – Maďarského dvora v areáli amfiteátra – **12 – 14.7. 2019**.

Rok 2019 – plánovaná realizácia aktivít pre rok 2019

Na zrealizované činnosti nadväzujú ďalšie aktivity, ktoré budú implementované v roku 2019 a budú dlhodobo prispievať k zvyšovaniu kultúrneho povedomia a zároveň prispievajú k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a tým zvýšeniu návštevnosti partnerských regiónov.

V roku 2019 bude KC Detva, n.o. realizovať aktivity, zamerané najmä na návrh, realizáciu a propagáciu produktu cestovného ruchu: **tematickej trasy „Kultúrna cesta Podpoľanie“**.

V roku 2019 bude dokončená výroba ďalších 10 replík tradičného ľudového odevu, spolu 30 ks tradičného odevu Podpoľania, ktoré mapujú vývoj od konca 19. storočia.

Kolekcia zhotovených 30 replík tradičných odevov bude prvýkrát prezentovaná verejnosti na „**módnej prehliadke**“, ktorá sa uskutoční **13.7.2019 v Detve**, počas konania Folklorných slávností pod Poľanou v Detve. Prehliadka odevov bude obohatená o ukážky moderných odevov s aplikáciou tradičnej ornamentiky od regionálnych návrhárok z Podpoľania. Vyvrcholením prehliadky bude ukážka módnej kolekcie renomovanej módnej návrhárky, ktorú inšpirovala tradičná ornamentika.

V rámci festivalu Folklorne slávnosti pod Poľanou v Detve, v priestoroch amfiteátra sa bude konať v dňoch **12. – 14.7.2019 prezentácia „Podpolianskeho dvora“** s ukážkou replík ľudovej architektúry Podpoľania. Partneri projektu tiež dostanú priestor v Podpolianskom dvore, kde pod názvom „**Slovensko-maďarský dvor**“ budú prezentované spoločne výstupy projektu.

Intenzívne sa pracuje na **návrhu a realizácii tematickej trasy „Kultúrna cesta Podpoľanie“**. Výstupom bude produkt cestovného ruchu, ktorého cieľom je návštevníkovi ponúknuť atraktívne a zážitkové strávenie voľného času v rázovitom regióne Podpoľanie. Návšteva zaujímavých a hodnotných objektov regiónu obohatená o ochutnávku tradičného jedla, možnosť zažiť pečenie chleba, výrobu syra, tradičné spôsoby hospodárenia na lazoch, typické vyšívanie krivou ihlou, zúčastniť sa školy tradičného tanca, obliecť sa do tradičného podpolianskeho kroja, fotenie v kroji a pod.

Súčasťou ponuky „Kultúrnej cesty Podpoľanie“ bude možnosť spoznávať jedinečnosti regiónu zo sedla bicykla, nie však obyčajného. Pripravuje sa požičovňa 16 historických bicyklov, niektoré vo verzii elektrobicykla.

Propagáciu kultúrnych hodnôt Podpoľania organizácia KC Detva, n.o. podporí vydaním 2 prezentačných fotopublikácií. Počas Folklorných slávností pod Poľanou v Detve 2019 bude verejnosti predstavená **publikácia**

„Ľudová architektúra a sakrálne pamiatky Podpoľania“. Ku koncu roka 2019 bude verejnosti predstavená publikácia „Vývoj tradičného odevu Podpoľania a jeho premeny“. Obidve publikácie budú aj v anglickom jazyku.

Marketingovo bude produkt „Kultúrna cesta Podpoľanie“ podporený vydaním mapy s označením bodov Kultúrnej cesty, vydaním kalendára podujatí Podpoľania, umiestnením zábavnej fotosteny pre možnosť vytvorenia si veselej spomienkovej fotografie pre návštevníkov.

Kontakty:

Elena Jankovičová, riaditeľka, ela@cyklo.sk, + 421 904 101 012

Obec Hrušov

99142 Hrušov, 526.

Celkový rozpočet projektového partnera: 82.085,05 EUR

Z toho zdroje ERDF: 69.772,29 EUR

Východiská, predstavenie organizácie:

Obec Hrušov je nositeľom ľudovej kultúry a vidieckeho spôsobu života na juhu stredného Slovenska v okrese Veľký Krtíš. Je geograficky odľahlým sídlom s laznickým charakterom osídlenia. V roku 2003 získala obec titul „Dedina roka 2003“. Organizácie a spolky v obci Hrušov sú prepojené väzbami a každý z nich má nezastupiteľné miesto, čoho výsledkom je veľmi silná komunita. Dôkazom toho je i organizovanie festivalu Hontianska paráda, ktorý sa stal jeden z najvyhládavanejších a diváckych najpríťažlivejších folklórnych festivalov na Slovensku.

Hontianska paráda je vrcholným podujatím a prezentáciou obce Hrušov, ale zároveň i vrcholným prezentačným podujatím ľudovej tradičnej kultúry Hontu. Dáva návštevníkom do povedomia bohaté kultúrne tradície nášho ľudu a to nielen tým, že predstavuje ľudovú kultúru javiskovou formou. Predovšetkým však chce návštevníkom priblížiť to, z čoho kultúrne dedičstvo pramení.

Festival Hontianska paráda a aktivity naväzujúce na tento festival sú vkladom obce Hrušov ako partnera projektu pre spoločný projekt s názvom Palócföld - Hont - Podpoľanie: Közös hagyományörző tematikus út kialakítása és látogatobarát fejlesztése.

Aktivity a výstupy projektu:

Cieľom projektu je zvýšenie návštevnosti na festivale Hontianska paráda a jeho propagácia nielen na Slovensku ale i v zahraničí. Pre splnenie tohto cieľa budú zrealizované nové marketingové činnosti. Pre úspešnú realizáciu festivalu je potrebné i zrealizovanie údržby budov, ktoré sú využívané na tento účel a to amfiteátra, ľudového domu a **kultúrneho domu**. Údržbou budov sa vytvoria lepšie podmienky pre organizátorov i návštevníkov.

Ďalším cieľom projektu je i vydanie publikácie v rámci uchovávaní tradičnej ľudovej kultúry obce Hrušov a natočenie videozáznamu o obci Hrušov a jej aktivitách. Súčasťou videozáznamu bude i festival Hontianska paráda.

Kontakty:

Pavel Bendik starosta, starosta@hrusov.sk, Mária Augustínová, maria.augustinova@hrusov.sk

---

Sajtóinformációk

2019.04.10. Kriváň

Interreg V-A Szlovákia – Magyarország Együttműködési Program

Interreg V-A Slovakia-Hungary Cooperation Programme

SKHU/1601/1.1/175

Palócföld – Hont – Podpol'anie: Közös hagyományőrző tematikus út kialakítása és látogatóbarát fejlesztése

Palócland – Hont – Podpolanie: visitor-friendly development of common cultural heritage thematic routes

Projektben résztvevő partnerek:

- Palóc Út Kulturális Turisztikai Klaszter Egyesület (Vezető kedvezményezett - HU)
- Vanyarc Községi Önkormányzat (HU)
- Hagyományos Értékek Megőrzéséért Alapítvány (HU)
- Slovenské národné múzeum (SK)
- Komunikačné centrum Detva, n.o. (SK)
- Obec Hrušov (SK)

A projekt megvalósítási időszaka: 2018.01.01. – 2019.12.31.

A projekt teljes elnyert támogatása: 1.470.497,63 EUR

A projekt összегzése:

A Magyar-Szlovák határtérségben kulturális tematikus útként működő, Palóc Út Klaszter Egyesület, a Podpolanie Kulturális Utat tervező, Komunikačné centrum DETVA, a Hagyományos Értékek Megőrzéséért Alapítvány, a Slovenské národné múzeum, valamint Hrusov, Vanyarc önkormányzatai közös pályázatot nyújtottak be. Közös célunk a térség kulturális hagyományainak és természeti értékeinek jobb kihasználása, új és meglévő attrakciók, tematikus utak fejlesztése és összekapcsolása, fenntartható, családbarát turisztikai termécsomag létrehozása, az ehhez szükséges szervezeti rendszer fejlesztése, amelyet jelen pályázatban „Palócföld – Hont - Podpol'anie: Közös hagyományőrző tematikus út kialakítása és látogatóbarát fejlesztése” munkanéven említünk.

Célcsoportok:

- 1.) Turisták, kiemelten a szomszédos országból látogatók
- 2.) A terület népessége

Kitűzött céljaink—a terület vonzerejének és látogatószám 10%-os növelése érdekében a látogathatóságot megeremtő illetve javító,

- új funkciókat biztosító beruházásokat hajtunk végre,
- teljessé válik a terület értékeinek feltárása, melyek alapján
- közös kulturális tematikus út létrehozása.

A fejlesztések révén a kínálatban is újszerű elemek jönnek létre.

Nyitott műhelyek, vándorkiállítások, okostérképes alkalmazással új tematikus útvonalak gyalogos, kerékpáros és autós változatban. A kulturális és természeti értékeket összekapcsoló programcsomagok kialakítása. Új állandó kiállításokkal is gazdagodik a terület, valamint 10 nagyrendezvényt szervezünk. 15 játszódvar hagyományos játékeszközait és a biciklikölcsönzés lehetőségét azokra a településre helyezzük el, ahonnan még hiányoznak a család-, és látogatóbarát szolgáltatási elemek.

Közös feladatunk a meglévő attrakciókból piacképes terméket, új és meglévő kínálati elemekből csomagajánlatokat összeállítani. Továbbá a rendezvények összekapcsolása egységes rendezvénysorozattá, új arculat, márkázás, arculattervezés, védjegy-rendszer bevezetése, közös marketing tevékenység, információs pontok kialakítása, print és online marketing, útifilm, kiállítási részvétel, tudományos kutatás, publikálás, tudásátadás egészíti ki a projektet.

Palóc Út Kulturális Turisztikai Klaszter Egyesület

3100 Salgótarján, Rákóczi út 29. fszt. 5.

A projekt partner teljes költsége: 365.531,40 EUR

Ebből ERDF forrás: 310.701,69 EUR

Előzmények, bemutatkozás:

A Palóc Út Egyesület az alapszabályának – az alapító tagok által a 2005. március 11-én megtartott alakuló közgyűlésén történő elfogadásával jött létre és határozatlan időre alakult. Az egyesület 2010. május 26.-i közgyűlésének döntése alapján Klaszter Egyesülettel alakult át.

A Klaszter Egyesület legfontosabb célja a „Palóc Út” mint turisztikai termék létrejöttének és eredményes működésének elősegítése, fejlesztése, célkitűzéseinek meghatározása és megvalósításuk támogatása.

Eddigi – hazai és határon túli tagságunk érdekében végzett - támogató tevékenységünk, eredményeink:

- A 2009.09.01 - 2011. 08.31. – HUSK/0801/1.3.1/0071 „Palóc Út közös tematikus útvonal - komplex látogatóbarát fejlesztése” projekt alkalmával létrehozott palóc hagyományok bemutatására alkalmas hagyományőrző galériák (9 helyszínen palóc galéria és 20 helyszínen szekrény galéria) működtetése. Közös kiadvány készítése valamint közös interaktív honlap, „érték-térkép” működtetése. *Elnyert támogatás: 820.677,86 EUR*
- Az ÉMOP-2008-2.3.1-F. pályázat keretében megújított www.palocut.hu honlapon e-értékesítési-, marketing rendszer működtetése. *Elnyert támogatás: 18.305.109,- Ft*
- A 2011.06.01 – 2012.09.30. - 515463-EFC-1-2011-1-HU-EFC-NTT „Tematikus Utak Tematikus Hálózata” alkalmával kialakított nemzetközi kapcsolatok ápolása. *A projekt költsége: 37.246.556,- Ft*

A projekt tevékenységei és kimenetei:

Természet és kultúra prioritás programszintű célkitűzéséhez - a határtérség vonzerejének fokozásához, a látogatók számának növeléséhez az alábbi konkrét, részcélok teljesülése révén tudunk hozzájárulni:

2018-ban a végrehajtási időszak első évében realizált tevékenységek:

A térség kulturális hagyományait bemutató, új és meglévő attrakciók „Hagyományőrző” tematikus utak fejlesztése és összekapcsolása, fenntartható, családbarát turisztikai termékcsomagok létrehozása. **20 új tematikus útvonal ajánlat és 34 turisztikai csomagajánlat készült el a Palóc Úton.**

11 rendezvényen jelent meg a Palóc Út népviseletbe öltözött képviselője. A rendezvényeken kiemelt hangsúlyt fektettünk a szervezetünk tevékenységének és a program előrehaladásának bemutatására, valamint a Palóc kultúra népszerűsítésére. A településeken, régiókban megvalósuló rendezvényeken népszerűsítettük a

másik térség eseményeit, programjait. Cél a nemzetközi érdeklődés felkeltése, a régióba érkezők számának növelése.

Közös örökségünk bemutathatóságát, élményszerű használatát új kiállítási terek létesítésével, új funkciók létrehozásával biztosítjuk. Ezért **15 játszóudvar/játszószoba kialakítását vállaltuk**. A telepítés 15 helyszíne kiválasztásra került (Vanyarc, Kozárd, Noszvaj, Parád, Recsk, Varsány, Herencsény, Terény, Pásztó, Kazár, Felsőtárkány, Szécsény, Sirok, Nagykeresztúr, Szilaspogony). A kerti bútorok egy része elkészültek, a népi játékok közül pedig beszerzésre került 13 kerékpár, 5 mérleghinta, 12 tornafa, 13 lengőteke és 12 mérlegrakó, továbbá még tervezünk beszerezni golyalábakat, ugróköteleket, előre gurul a golyó elnevezésű játéket, képkirakót stb.

A megőrzött illetve feltárt értékeinket újra élővé kívánjuk tenni, hagyományos ruhákat teszünk ismét használhatóvá, ennek okán került **15 korhű csipkeruha beszerzésre**.

Értékeink bemutathatóságát XXI. századi technológiák, szoftverek beszerzésével is támogatni kívánjuk.

- **Online csipkeverő program kidolgozása** folyamatban van, amely egyszerűbb csipkeverési minták készítését mutatja be. Ezzel kívánja felhívni a figyelmet a csipkeverés szépségére. Közös értékeinket a hagyományos marketing eszközök mellett az online eszközökkel is be kívánjuk mutatni. Közös marketingstratégiát alkotunk a régió turisztikai szakembereinek összefogásával.

- **GUIDE@HAND mobil applikáció**, mely digitális idegenvezetést fog biztosítani. Az applikáció kezelő felülete elkészült, a tartalommal való feltöltése májusban fog elindulni és legalább 20 darab vezetett túra kerül kialakításra.
- **4 turisztikai kiállításon jelent meg a Palóc Út** képviselője (a budapesti, debreceni, miskolci és kecskeméti utazás kiállításon). További 1 turisztikai kiállításon fogunk majd megjelenni (Detva).
- Az **útifilm készítése Palócföldről** még folyamatban van, azonban elkészült már a **Palóc Út 3D imázs filmje**, amely az utazás kiállításokon vetítésre került. A 3D-s imázs film az alábbi weboldalon érhető el: <http://palocut.hu/hu/magikus%20palocfold>
- Elkészült a **Palóc Út új logója és új arculata** (fejléces papír, molinó tervek, névjegykártya tervezet stb.), valamint fotóvásárlási pályázatot hirdettünk a palóc vidék természeti és kulturális értékei témájában.
- 1300 darab promóciós anyag készült el a Palóc Út új logójával (hátizsák, esernyő, kulacs, bevásárló táskák, stb.).
- Elkészült a helyi védjegy szabályzata, védjegy logója, minősítő és ellenőrző lapja. Megkezdődött a védjegyrendszerbe való jelentkezés, júliusba megkezdődik a védjegyzetelési eljárás.
- A Palóc Út weboldalán www.palocut.hu a pályázattal kapcsolatos anyagok folyamatosan feltöltésre kerülnek és 3 nyelven elérhetőek (HU-SK-ENG).
- Megvalósult a nyitó sajtótájékoztató és 4 darab workshop a projekt partnerekkel.

2019-ben megvalósítani tervezett tevékenységek:

- További 10 rendezvényen fog megjelenni a Palóc Út képviselője, így összesen 21 rendezvényen fog bemutatkozni a tervezett 10 rendezvény helyett.
- A mobil applikáció tartalommal való feltöltése májusban fog indulni, annak folyamatos frissítését és bővítését fogjuk biztosítani.
- Az online csipkeverő program befejezése
- Kiadványok:
  - o 5.000 példányban megjelenő túratérkép,
  - o 10.000 példányban megjelenő leporelló, a tematikus utak népszerűsítéséről,
  - o 10.000 példányban megjelenő közös kiadvány a Palóc Út tagtelepülésekről és partnertelepülésekről (magyar, angol, szlovák nyelven).
- Régióknak értékesítése érdekében szakújságírók számára közös study-tourt tervezünk lebonyolítani a projektben résztvevő helyszínek látogatásával.
- Egy sajtótájékoztatót és nyilvános projekt eseményt szervezünk a projekt zárásaként.

Elérhetőségek:

Bózvári József elnök, palocorszag@chello.hu

Encsi Renáta projektmenedzser, palocut@palocut.hu

Vanyarc Községi Önkormányzat

2688 Vanyarc, Veres Pálné út 54.

A projekt partner teljes költsége: 289.310,54 EUR

Ebből ERDF forrás: 245.913,95 EUR

Előzmények, bemutatkozás:

Vanyarc Községi Önkormányzat - mint projektpartner három turisztikai beruházással vesz részt a határon átnyúló pályázatban. Dél-nógrádi szlovák nemzetiségű település, mely egyik alapító tagja is többek között a Palóc Út Kulturális Klaszter Egyesületnek. Nagyrendezvényei közül kiemelkedő jelentőségű a hagyományokra épülő Haluskafesztivál (sztrapacska-főző verseny), mely a jó palócok, a tót atyafiak kedvelt eledelét hivatott népszerűsíteni, nem beszélve a régió folklórjáról és kézműves termékeiről. Idén 15. alkalommal kerül megrendezésre - szeptember 14-én.

A jelenlegi projekttel egy tudatos, régi törekvés válik valóra, mely a település meglévő turisztikai szolgáltatásai mellett hiánypótló szereppel bír – s így pld. a fesztiválon kívül szinte folyamatosan lehetőség nyílik a vendégek fogadására, számukra a megfelelő programok biztosítására és akár programcsomagok kialakítására is.

A projekt tevékenységei és kimenetei:

1.) PATKOLT TOJÁSOK MÚZEUMA ÉS NYITOTT KÉZMŰVES MŰHELY LEENDŐ ÉPÜLETÉNEK TELJES KÖRŰ FELÚJÍTÁSA ÉS NÉPI JÁTSZÓUDVAR KIALAKÍTÁSA

Az épület, 1930-as években épült, a népi építészetre jellemző ún. hármassal, plusz kamra helyiséggel. Az épület teljes körű külső-belső felújítását tervezzük valamint nyitott szín és fa szerkezetű tárolóval az udvaron. A népi jelleg megtartása mellett viszonylag modern körülményeket teremtünk a patkolt tojások bemutatásának, az interaktív nyitott kézműves foglalkozásoknak. A népi játszóudvar (nyitott szín + fajték) kialakításával pedig a szabadtéri foglalkozásokra, kisebb rendezvényekre is lehetőség nyílik.

2.) DESSEWFFY-KÚRIA BELSŐ FELÚJÍTÁSA - mely interaktív bemutatók, egyedi kiállítások befogadására is szolgál

Az épület az államosítás után általános iskola lett, majd a 80-as évektől községi közművelődési és iskolai könyvtárként működött hosszú ideig. Most, hogy a könyvtár egy új, modern helyet kapott a művelődési ház tetőterében, az épület üresen maradt (illetve raktárként szolgál) - de szeretnénk új funkciót adni ennek a patinás kis kúriának, ahol állandó, időszakos és országos vándorkiállítások, rendhagyó órák, előadások és a térségre jellemző szlovák nemzetiségű és palóc hagyományok bemutatását is tervezzük, nemcsak Vanyarc, hanem a környező települések helytörténeti és néprajzi anyagával egyetemben - helyet adva még a kortárs képzőművészeti és egyéb kiállításoknak is.

3.) SZABADTÉRI SZÍNPAD ÉS KÖRNYÉKE, MINT RENDEZVÉNY HELYSZÍN FELÚJÍTÁSA, SZÍNPAD FEDÉS KIALAKÍTÁSA

A meglévő színpad fölé nyitott, pergolaszerű tetőszerkezet készül, mely a nagyrendezvényeink (Isd. Haluskafesztivál) közreműködőit hivatott kiszolgálni, s azon keresztül a vendégeket is. A színpad körüli 200 m² területen tereprendezést és térkő burkolatot is tervezünk a látogatók kulturált fogadására. A szabadtéri színpad és környékén már van egy EU-s szabványnak megfelelő játszótér, tervezés alatt van egy környezetbe illő piactér kialakítása más forrásból és ehhez jön most harmadik elemként a színpad és környéke, mint rendezvénytér felújítása, látogatóbaráttá való fejlesztése.

Elérhetőségek:

Hrncsjár Mihályné polgármester, vanyarc@vanyarc.hu

Nedeliczki Teréz projektmenedzser, vanyarckonyvtar@gmail.com

Hagyományos Értékek Megőrzéséért Alapítvány

3245 Recsk, Kossuth út 118.

A projekt partner teljes költsége: 126.981,20 EUR

Ebből ERDF forrás: 107.934,02 EUR

Előzmények, bemutatkozás:

A 2001-ben létrehozott Hagyományos Értékek Megőrzéséért Alapítvány az építészeti és tárgyi örökség védelmét, megújítását és fejlesztését, a népi kézműves szakmák és a kulturális turisztikai programok szervezését, a palóc hagyományos kézművességben felhalmozott tudás átadását, szakmai programok, kiállítások, konferenciák szervezését jelölte meg legfontosabb céljai között.

A tulajdonában lévő Hevesi Radics Kúria Kiállítóhely és a Recski Tájház Palóc Galéria, a működtetésében álló mátraderecskei és bodonyi népművészeti ház megfelelő szakmai környezetet biztosít feladataink megvalósításához. Alapítványunk hasznosítható ismeretet és gyakorlatot szerzett az eddigi pályázatok során, éppen ezért abban bízunk, mindezeket kamatoztatjuk a közös munkában.

Palócföld tárgyi-és szellemi értékekben való gazdagságát a nem csupán hirdetjük, de a velünk dolgozó Népművészet Mestereivel és népi iparművészekkel a mindennapokban is azon dolgozunk, hogy a hagyományos értékeket mindszélesebb körben megismerhessék látogatóink, és a jövőnket, identitásunkat formáló, évtizedek alatt felhalmozott tudásunk ismerői, művelői legyenek!

A projekt tevékenységei és kimenetei:

- Mátraderecskei Népművészeti Ház udvarán 5x8 méteres, fa szerkezettel és cserépfedéssel ellátott „Palóc Pajta” felépítését, és az azt körbevevő kerítés felújítását befejeztük 2018-ban.
- A mátraderecskei Palóc Pajta építésének, bemutatásának, használatba vételének befejezése után eredményesen folyt a felújítás a Recski Tájház és Palóc Galéria környezetében lévő alkotóházban (3375 Recsk, Kossuth út 118. számú). A beruházás jelentősen, több mint 40 négyzetméterrel bővíti a szakköri foglalkozások és nyári táborozások színterét. 20 négyzetméteres, fedett tetőszerkezettel ellátott filagória megépítését tervezzük, amely elsősorban a nyári programok színhelye lesz. A recski alkotóház udvarának felújítása és parkolójának megépítése befejeződött. Az alkotóház környezetében a külsőtárolók felújítását, mindkét területen a szennyvíz vezeték rendezését kell elvégeznünk. A felújítási munkálatok befejezését követően az alkotóház tervezett berendezésének és irodai eszközeinek beszerzését ütemeztük.

A mátraderecskei Népművészeti Ház és a Recski Tájház Palóc Galéria a hevesi palócság fontos hagyományőrző helye, ahol az építészeti és tárgyi örökségünk bemutatásának, az ismeretek átadásának helyszíneit bővítettük a palóc pajta megépítésével és az alkotóház felújításával.

Helyszíneink nem csupán helyet adnak szakmai események szervezésére, de arra törekszünk, hogy a fejlesztéseinkkel, a nyitott műhelyekben folytatott munkánkkal vonzóvá tegyük az itt folyó alkotó tevékenységet. Örömmel fogadjuk, és részletesen bemutatjuk értékeinket a más tájegységekről érkező turista-csoportoknak, családoknak, egyéni érdeklődőknek. Ezt a célt jól szolgálta a 2018-ban megrendezett Mátraderecskei Palóc Párnafesztivál.

Szervezetünk a Mátraderecskén megvalósítandó Palóc Pajtában és a Recski Tájház környezetében felújítandó képzési központban a Csillagvirág Népművészeti Egyesület és a Hevesi Népművészeti és Háziipari Szövetkezet tagjai közreműködésével folytatja a gyermekek tanórán kívüli foglalkoztatását, valamint szövésben és hímzésben, népművészeti babakészítésben a gyermekek és felnőttek részére szakkörök, táborok szervezését. Fejlesztési feladatainkat jelentős arányban 2018-ban végrehajtottuk, így 2019-ben már helyet adhatunk a Csoóri Sándor és a Hagyományok Háza Hálózati programjának keretében indítandó tudás-átadási szakmai programunknak.

Recski Alkotóház szakmai munkájához kapcsolódva 12-14 fő részvételével, Kovács Ferencné népi iparművész vezetésével megkezdte működését a hímző szakkör. Mátraderecskén a vászonszövő szakkör Kis Miklósné népi iparművész vezetésével 14 fővel, a faragó szakkör Veres László faműves-faragó szakmai irányításával 10 fővel dolgozik. A szövő, hímző, faragó és népművészeti babakészítő táborok szakmai előkészítése és szervezése folyamatban van.

Április 5-6.-án az európai kezdeményezéshez kapcsolódva „Nyitott Műhely” program keretében várjuk látogatóinkat. „A-házak–kézműves-tudástára” Tudásátadás a Népi Kézműves Alkotóházak és Műhelygalériák VII. Országos Hétvégéje valósul meg.

Elérhetőségek:

Báder Miklósné kuratóriumi elnök, heveshsz@t-online.hu

Slovenské národné múzeum

81036 Bratislava, Vajanského nábr. 2.

A projekt partner teljes költsége: 320.127,65 EUR

Ebből ERDF forrás: 272.108,50 EUR

Előzmények, bemutatkozás:

Múzeumunk, mint a Szlovák Nemzeti Múzeum országos hatáskörű nemzetiségi múzeuma, 2002. július 1-ével kapta meg alapítólevelét, s lépett elő múzeumi intézménnyé a Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeuma elnevezéssel.

2003. január 1-től múzeumunkhoz tartozik két irodalmi emlékhely, a szklabonyai Mikszáth Kálmán Emlékház és az alsósztrégovai Madách-kastély, melynek teljes felújítása 2010- 2013 között történt egy Európa uniós közös szlovák - magyar pályázat keretében, melynek a "Közös örökségünk: Madách" címet adtuk. Magyar partnerünk a Palóc Múzeum, az akkor hozzá tartozó Csesztvei Madách Irodalmi Múzeumot újította fel.

A kastély felújítási munkálatait a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma 2014-ben oklevéllel ismerte el, a Pamiatky a múzeá c. szakmai folyóirat pedig az év felújítása díjat adományozta, s elnyertük az első évben kiírt közönség díjat is.

Ezek után a kastélyhoz tartozó park felújítási munkálatai előkészítésével folytattuk tevékenységünket az épített örökség megvédése területén.

A projekt tevékenységei és kimenetei:

Az alsósztrégovai Madách - kastély parkjának felújítása

A koncepció a park számára új programot javasol, amelyet az új funkcióknak teret biztosító építészeti beavatkozások támogatnak.

A parkot az általános iskola épületei két, szinte teljesen önálló részre osztják, amelyeket egy parki ösvény köt össze. A kastély körüli parkrész érkezési térként szolgál reprezentációs és információs funkcióval. A kastélyhoz vezető utat bazaltkockákból újítjuk fel. A kastély környéki parkot parkszerűvé alakítjuk.

Az általános iskola mögötti parkrészt természetes ültetett kompozíció formájában hagyjuk meg. A funkcionalitás szempontjából ezt a részt 3 zónára osztottuk. Az általános iskola és a patak között rekreációs-játszó- és művelődési zónát javasolunk, főként a látogatók és a helyi gyermekek számára.

A patakon túli részen kulturális-társasági jellegű zóna kialakítását javasoljuk. A kulturális rendezvények számára egy amfiteátrum épül, amely fapódiumból, nézőtérből és egy háttérintézményként szolgáló házból tevődik össze.

A rekreációs-sportolási zóna egy járda-körút, amely alapját a létező parki járda képezi, kiegészítve a ház mögött vezetett új járdával, amelyen a látogatók eljutnak a park északi részébe, ahonnan szép kilátás nyílik a Madách-emlékműre és az egész felújított parkra.

A Madách síremlék

A síremlék a Madách-kastély parkjában található. Az „Ádám” szobor a pozsonyi Rigele Alajos műve. Az emlékmű 1936-ban készült és az író sírjának része. A szobrot 2013-ban újították fel, a projektünk részeként a munka az emlékmű többi részének, az alapzat és a kriptá felújításával folytatódik. Felújítjuk az emlékhöz vezető járdát is. Az emlékmű mellett szélesebb térséget alakítunk ki.

Elérhetőségek:

Jarábik Gabriella igazgató, gabriela.jarabik@SNM.sk

Komunikačné centrum Detva, n.o.

96212 Detva, Námestie mieru 31.

A projekt partner teljes költsége: 347.007,60 EUR

Ebből ERDF forrás: 294.956,46 EUR

Komunikačné Centrum Detva, n.o. (KC Detva, n.o.)

Komunikačné Centrum Detva, n.o. 2003 óta működő nonprofit szervezet, amely a következőkre összpontosít: információs szolgáltatások, a regionális fejlesztés támogatása, a szellemi és kulturális értékek védelme és megőrzése, oktatási tevékenységek.

A Palocland-Hont-Podpoľanie közös projekt a szervezet tevékenységének a folytatása.

A projekt célkitűzései:

- Podpoľanie régió kulturális örökségének megőrzése,
- az idegenforgalmi kínálat vonzóvá tétele a kulturális örökség, a kulturális hagyományok, érdekességek, attrakciók, melyek a „Kulturális út” tematikus útvonalak részei lesznek.

2018-ban a végrehajtási időszak első évében realizált tevékenységek:

2018-ban KC Detva, n.o. által végrehajtott tevékenységek hozzájárulnak a kulturális emlékezet növeléséhez és a Podpoľanie régió kulturális örökségének a megőrzéséhez. A realizált tevékenységek eredményei:

Két szakanyag került kidolgozásra, melyek leírják és fotókkal szemléltetik Podpoľanie régió kulturális hagyományokban bővelkedő területét:

- **„A Podpoľanie régió tradicionális népviseletének ki- és átalakulása a 19. század végétől a 20. század közepéig”** – a szakanyag bemutatja a Podpoľanie régió tradicionális viseletének alakulását, valamint különböző alkalmakon viselt változatait.
- **„Vallási emlékek, építmények és a népi építészeti elemek Podpoľanieban”** – az elkészült dokumentum egy kutatás eredménye, mely középpontjában a még meglévő népi építmények állnak. A dokumentum átfogó összefoglalót tartalmaz egyes ismert és kevésbé ismert szakrális emlékek történelmi kialakulásáról.

Kidolgozásra került 20 darab Podpoľanie régióra jellemző korhű népviseleti ruha, amelyek korhű mintázatokkal vannak ellátva, korhű anyagokból készültek és a kidolgozásukat (kézi gyártástechnika) tekintve is őrzik a kor szellemét. A létrehozott népviseleti ruhákat, különböző alkalmakon viseltek (esküvő, ünnep, gyász, munka, gyermek viselet)... és hasonlóan tartalmazznak egyes korszakokra jellemző darabokat a 19 század végétől.

3 darab korhű mobil népi építmény készült el: egy gazdaház, egy istállóhoz és egy faház szalmával a tetején. Az építmények arra fognak szolgálni, hogy a tradicionális népi építészetet nagy nyilvánosság előtt mutassák be. Ennek a tevékenységnek a hasznai abban nyilvánulnak meg, hogy napjainkban nagyon gyorsan szűnnek meg a korabeli tradicionális népi építészeti emlékek. Nagy nyilvánosság előtt első alkalommal a Folklor Ünnepeken a Polana alatt elnevezésű rendezvényen Gyetvában a Szlovák – Magyar udvar keretén belül az Amfiteátrum területén kerül majd bemutatásra **2019.07.12.-14.** között.

2019-ben megvalósítani tervezett tevékenységek:

Az eddig megvalósított tevékenységekre építjük a többi tevékenységünket, amelyek 2019-ben kerülnek megvalósításra és hosszútávon fogják szolgálni a kulturális emlékezet növekedését. Amellett pedig hozzájárulnak a vidéki idegenforgalom és a partnerségi régiókból érkező látogatók számának a növekedéséhez.

2019-ben KC Detva, n.o. a **„ Kulturális út Podpoľanieban”** elnevezésű **tematikus út**, mint idegenforgalmi termék kidolgozására tesz javaslatokat, valamint reklámozni és megvalósítani fogja.

2019-ben befejezzük a fennmaradt 10 darab korhű népviseleti ruha elkészítését, így összesen 30 darab Podpoľaniera jellemző tradicionális népviseleti ruha készül el, melyek feltérképezik a népviselet kialakulását a 19. század végétől.

30 darab elkészült korhű népviseleti ruha első alkalommal nagy nyilvánosság előtt egy divatbemutatón kerül bemutatásra. A divatbemutatóra **2019.07.13-án** fog sor kerülni **Gyevában** a Folklór ünnepek Polana alatt elnevezésű rendezvényen. A népviseleti ruhák bemutatóját színesíteni fogják modern ruhadarabok bemutatásával, amelyek Podpoľanie régió divattervezői készítettek és tradicionális ornamentikákkal vannak ellátva. A divatbemutató csúcspontját a széles körben elismert divattervező ruháinak bemutatása fogja jelenteni, akit a tradicionális ornamentika inspirált.

Nagy erőbedobással dolgozunk a tematikus útvonal „Kulturális út Podpoľanieban” javaslat kidolgozásán és megvalósításán. A tevékenység eredménye egy idegenforgalmi termék lesz, melynek az a célja, hogy Podpoľanieban a látogatók számára élményekben gazdag időtöltés biztosításon. Látogatók érdekes és értékes látványosságokat ismerhetnek meg, tradicionális ételkülönlegességeket kóstolhatnak, elsajátíthatják a kenyérsütést, sajtgyártást, tradicionális gazdálkodást a legelőkön, tradicionális hímzést ferde tűvel, tradicionális táncoktatásban vehetnek részt, valamint módjukban áll a hagyományos Podpoľanie viseletet felpróbálni és képet készíteni róla.

„Kulturális út Podpoľanieban” elnevezésű ajánlat részeként, lehetőség nyílik megismerkedni a régió sajátosságaival. Egy tradicionális biciklikölcsönző kerül kialakításra, és elektromos kerékpárok is elérhetőek lesznek.

Podpoľanie kulturális hagyományainak reklámozását a KC Detva n.o. 2 fényképes bemutatókönyv elkészítésével kívánja támogatni: **„Népi építészet és szakrális emlékek Podpoľanieban”** elnevezésű tanulmány nagy nyilvánosság előtt 2019-ben Gyevában a Folklór ünnepeken a Polana alatt rendezvény idején kerül bemutatásra, valamint a **„Podpoľanie tradicionális népviseletének a kialakulása és átalakulása”** című **publikáció** 2019 év végén kerül bemutatásra. Mindkét publikáció angol nyelven is elérhető lesz.

„A kulturális út Podpoľanieban” marketing eszközökkel lesz támogatva: egy térképpel, amelyben kijelölésre kerülnek a Kulturális útvonal épületei, valamint Podpoľanie rendezvény naptárral.

Elérhetőségek:

Elena Jankovičová, igazgató, ela@cyklo.sk, + 421 904 101 012

Obec Hrušov

99142 Hrušov, 526.

A projekt partner teljes költsége: 82.085,05 EUR

Ebből ERDF forrás: 69.772,29 EUR

Előzmények, bemutatkozás:

Hrušov községet a népi kultúra és a vidéki életforma jellemzi napjainkban is. Falunk Dél- Szlovákiában terül el a Nagy Kürtösi járásban. Jellemző rá a szorványtelepülési forma. 2003-ban elnyerte az Év faluja díjat. A helyi szervezetek, egyesületek nagyon fontos szerepet töltenek be a falu életében, amelynek eredménye egy nagyon

erős közösség. Bizonyítéka ennek a minden évben megrendezésre kerülő fesztivál a Honti Parádé. Elmondható, hogy szlovákiai viszonylatban a leglátogatottabb fesztiválok közé tartozik.

A Honti Parádé a falu legfőbb eseménye, amely a Hont népi kultúráját magas szinten mutatja be. A látogatók tudatába vésik népünk gazdag kulturális hagyományait. Fő célja, hogy az ide látogatók közelebb kerüljenek a kulturális örökséghez.

A Honti Parádé és a hozzá kapcsolódó események Hrušov község részéről hozzájárulás a közös projekthez: Palócföld - Hont - Podpol'anie: Közöshagyományőrző tematikusút kialakítása és látogatóbarát fejlesztése.

A projekt tevékenységei és kimenetei:

A Közös projektből a már említett Honti Parádé látogatottságának növelésére szolgáló, marketing elemeket kerülnek megvalósításra, annak érdekében, hogy ne csak Szlovákiából, hanem más országokból is idevonzzuk a látogatókat. A Honti Parád helyszínéül szolgáló Művelődési Házban, Amfiteátrumban és Tájházban kisebb felújítási munkálatokat végzünk.

A helyi népi tradíciókat egy könyvbe foglalva kívánjuk megjelentetni.

A Honti Parád helyszínéül szolgáló Művelődési Házban, Amfiteátrumban és Tájházban kisebb felújítási munkálatokat végzünk. Valamint egy utifilmet kívánnak létrehozni **Hrušov látványosságairól, valamint a Honti Parádé elnevezésű fesztiválról is.**

Elérhetőségek:

Pavel Bendik polgármester, starosta@hrusov.sk

Mária Augustínová, maria.augustinova@hrusov.sk

Budujeme partnerstvá
Európsky fond regionálneho rozvoja
www.skhu.eu | www.sk-hu.eu

